

Claudia DIMIU

Un teatru într-un palat

Ilustrul critic literar Șerban Cioculescu a dedicat în amintirile sale numeroase pagini orașului unde s-a format: „Severinul nu s-a dezvoltat [...] ca celelalte vechi târguri românești, în decursul veacurilor și în felul satelor, pe lungimea unei singure străzi, din care să pornească apoi, în deplină neregulă, arterele secundare. I-a fost dat norocul unei concepții urbanistice moderne, realizată de ingineri austrieci, măcar că unii cunosători ca profesorul Ion Simionescu îi caracterizează schița de plan ca americană. Străzile au fost tăiate în dreptunghi, ca ale Alexandriei și Turnului Măgurele, în timp ce Brăila își desfășoară arterele în forma unei pânze de păianjen. Un întreg colț al orașului, înspre biserica Grecescu, în timpul copilăriei mele mai purta numele de cartierul nemțesc, pentru că fusese colonizat de austrieci. Dacă facem abstracție de așezarea mai joasă a portului și de drumul în coastă care ducea de la gară la oraș, Turnu Severin putea părea o rece alcătuire geometrică, trasă cu compasul. Dunărea, cu cotul ei dinspre halta Șimian și țărmlul sârbesc, îi adaugă, însă, o panoramă fermecată. [...] Vestigiile istorice, pe de altă parte, îi restituie acea noblețe a vechimii, pe care trecutul nu i-a conferit-o. [...] De bună seamă, orașul păstra ceva din caracterul veacului precedent: case vechi, solide, construite din ziduri de câte o cărămidă și jumătate sau două, cu postamentul înalt, dar cu un singur cat peste mari pivnițe boltite, cu ferestre largi, cu încăperi vaste și coridoare întunecoase, în ungherele cărora țărâiau greierii; grădini întinse cu chioșcuri și bolți de viță-de-vie, adevărate livezi cu meri, pruni, peri, cireși, caiși, piersici, pruni «Reine Claude», zarzări, corcoduși, nuci umbroși, aluni, smochini și migdali exotici, toate îngrădite cu brăie înalte de piatră și grilaj cu porți masive de fier, ca aceea în care am copilărit, împrumutau orașului o înfățișare specific provincială și veche.

Am apucat vremea când orașul nu era canalizat și luminat electric, când sacajii alimentau gospodăriile cu rezerva zilnică de apă trebuitoare și când străzile erau străbătute seara de lampagii cu prăjinile lor... Aceeași era însă și fizionomia Bucureștilor din primul deceniu al veacului nostru, când provincia nu se deosebea esențial de capitală. Severinul, în schimb, nu oferea un chip bălțat, în care să izbească acele contraste ale marilor clădiri, învecinate cu cocioabe țărănești. [...] O unitate stilistică a constituit armonia de totdeauna a micului oraș dunărean. Dar parcurile și grădinile publice! Oraș privilegiat, Turnu Severin întâmpină pe călătorii care vin de la gară, în vehicule sau pe jos, cu aroma din Parcul rozelor. Pe o întindere de un kilometru, se răsfață acest parc unic, plantat cu câteva mii de trandafiri, iar alături îl mărginește o largă alee de bulevard cu case zidite doar pe celălalt trotuar. Este bulevardul cu cele mai frumoase construcții, cu cea mai mare clădire în stil românesc, a lui Popescu-Mitocanu, cu fațada a doua pe strada Decebal, iar alături cu vila în stil gotic a lui D. Burilianu”. (Șerban Cioculescu, *Amintiri*, ediție revizuită, adăugită și prefațată de Simona Cioculescu, Editura Muzeul Literaturii Române, București, 2007, p. 32–33, 36–37).

Un oraș atât de bogat, atât de armonios nu putea să nu simtă nevoia de teatru. A simțit-o și și-a satisfăcut-o în fiecare etapă a dezvoltării sale.

T-SEVERIN — PALATUL CULTURAL — FOTO VASCULESCU
VEDERE DIN PARC

Dintr-un ziar botezat cu numele unui râu din regiune, *Topolnița*, aflăm că în 1883 existau în orașul Turnu Severin o sală de spectacole, numită *Schumarsky*, și o alta, *Cafe Metropole*. În aceste săli poposesc artiștii în turneu, veniți de obicei de la Teatrul Național din Craiova, și se produce, în mai multe rânduri, Matei Millo, care cutreiera țara cu fel de fel de ansambluri înjghebate pentru provincie, iar despre Zaharia Burienescu se știe că a jucat la Turnu Severin pe tot parcursul anului 1885. De asemenea, vin și unele ansambluri din străinătate, precum o trupă germană, anunțată în numărul din 30 decembrie 1883 al ziarului că va juca la sala „Schumarschy”, sau urmașii lui Bergher care, în februarie 1884, se află aici „cu teatrul mecanic” și „dau reprezentații în sala «Cafe Metropole»”. De fapt, interesul publicului local pentru teatru este destul de mare, de vreme ce istoria a consemnat dese prezențe ale artiștilor în acest oraș. Profesorul Mircea Mancaș, de pildă, a menționat că începuturile carierei Aristizzei Romanescu s-au petrecut, înainte de debutul propriu-zis de la Iași, în diferite alte localități, între care și Turnu Severin. Actrița însăși povestește în amintirile sale că, în cadrul unui turneu al Teatrului Național din București la Turnu Severin, piesa *O noapte furtunoasă* a fost fluierată de către public, dar că Titu Maiorescu, aflat și el în oraș, a contracarat atitudinea din sala de spectacol printr-un banchet în cinstea autorului...

La începutul secolului XX, viața spirituală a orașului nu se află la un nivel prea înalt. Un articol apărut într-un ziar bucureștean face cunoscut că ea se rezumă la câteva instituții de învățământ. „Trei școli primare pentru băieți, trei pentru fete, o școală comercială inferioară, o școală profesională și un institut particular de fete, liceul și, în sfârșit, câteva școli elementare ale altor neamuri și confesiuni sunt așezămintele în care se dă și se primește învățătura obișnuită a legilor și programelor. În afară de acestea, nicio manifestare de ordin cultural mai de seamă.” (Gh. Vifor, *Din Tumu Severin în Neamul românesc*, 7 octombrie 1906). Semnatarul se plânge că în oraș nu sunt biblioteci, nu sunt reviste, nu sunt cercuri de lectură și niciun gazetar mai de soi. Cât

despre teatru? „Teatru nu e. Nu e fiindcă nu avem încă local; nu avem local fiindcă lumea nu e doritoare de teatru, fiindcă nu vin niciodată actori de valoare; nu vin actori de valoare fiindcă n-avem local și fiindcă știu că publicul nu vine să-i vadă. [...] În cursul anului ce vine, se va ridica, din fericire, o clădire anume pentru teatru.“ Cu toată nemulțumirea față de sărăcia manifestărilor de cultură, autorul spune că există în Turnu Severin un „Ateneu“ local unde profesorii liceului țin câteva conferințe pe an sau organizează: șezători, declamații, dans, mai ales dans. „Ateneul“ își desfășoară activitatea, atunci când și-o desfășoară, în amfiteatrul clădirii liceului. Există, de asemenea, o societate muzicală *Doina*, înființată pe la sfârșitul secolului precedent și condusă de un profesor inimos.

Se vorbește, iată, despre o clădire pentru teatru. Că ar fi să se ridice în 1907... De ridicat se va ridica însă ceva mai târziu. Inițiativa propriu-zisă va fi luată în 1912, construcția va începe în același an, dar cu totul va fi terminată abia peste mai bine de un deceniu.

Gândul și o mare parte din efortul înfăptuirii teatrului i-au aparținut lui Theodor Costescu.

Ca să aflăm cine a fost acest Theodor Costescu, să citim articolul care-i este dedicat în *Enciclopedia „Cugetarea“*, chiar dacă printre realizările lui din Turnu Severin nu este citat și Teatrul Național. „Costescu Theodor D. Prof/esor/ și publicist, n/ăscut/30 mart. 1864 în Rovinari (Gorj). Licențiat în științe. Întâia oară în Învățământ la 1887 la Craiova; în 1888, la Gimnaziul din T. Severin, pe care l-a organizat, l-a dotat cu o fanfară, vestită în vremea ei, și cu o grădină măreață. A pus la cale înzestrarea județului Mehedinți cu clădiri școlare. Tot lui i se datorește înființarea unui internat pe lângă Liceul Traian. Dir[ectorul] unei bănci din T. Severin. Deputat conservator-democrat în 1912. Fost prefect și senator de Mehedinți. Membru o/norific/ al Acad/emiei/ Rom/âne/ (1934). Secretar

9. Turnu Severin — Vedere parțială a orașului.

general la Ministerul de industrie. Director al Liceului «Traian» din Turnu Severin. M. 25 martie/ 1939 într-un sanatoriu din București. Îngropat la Turnu Severin”.

Șerban Cioculescu, din ale cărui amintiri am citat, se referă destul de amplu la personalitatea lui Costescu. În calitate de fost elev al Liceului „Traian”, marele om de cultură îl menționează pe omul de bine, faimosul profesor și director al liceului. Mai mult, criticul atrage atenția că însuși Caragiale i-a cunoscut performanțele și, în schița *Emulațiune*, îi pune pe niște elevi să-l înfrunte și să-l amenințe pe Marius Chicoș Rostogan că părinții lor vor să-i transfere „la Severin în gimnaziu... la d. Costescu”.

De altfel, în volumul de amintiri ale lui Șerban Cioculescu, omului de mari inițiative îi este dedicat capitolul *Bună ziua, neică*. De unde aflăm că faimosul profesor era „înzestrat cu cea mai mare putere de voință, că schimbase fața orașului și a județului, că nimic din ce proiecta nu i se părea imposibil” (*loc cit.*, p. 108), că era „un bărbat din rasa neobișnuită a pionierilor, a eroilor voinței, care fertilizează locurile sterpe” (p. 109). Ce rezultate obținuse printr-o asemenea dotare? „O nimica toată: două școli primare, o școală de meserii pentru băieți, o instalație electrică proprie, cu toate secțiile existente, și, pe deasupra, cu una nouă, de constructori de case țărănești, și o altă școală profesională pentru fete” (p. 109). El ridicase mândrul edificiu al Liceului „Traian” și apoi îl înzestrase cu un internat care să primească 34 de bursieri, dintre elevii săraci și merituoși.

Conform datelor din presă, Theodor Costescu era un om destul de înstărit. Nu însă într-atât încât să poată înfăptui pe spezele sale o construcție de mari proporții și de mare interes cultural. Cu atât mai mult cu cât proiectul inițial, gândit pentru o clădire prevăzută cu sală de spectacole și de conferințe, s-a transformat, mai întâi în intențiile întreprinzătorului, apoi și în realitate, într-un palat. Într-un edificiu măreț, cu care să se mândrească și cei care au contribuit la realizarea lui, și viitorimea. Cum a procedat? Și-a comunicat ideea construirii teatrului întregii zone vizate. Prin presă. A înființat în acest scop o asociație numită *Teatrul Național*. În numele acesteia, a publicat apeluri adresate tuturor

cetățenilor județului, bogați ori săraci, oameni de cultură sau oameni simpli. Gazetarii i-au susținut pas cu pas pe întreprinzători. Căci gândului bun al lui Theodor Costescu i s-au asociat și un director de bancă, precum și primarul orașului. Pe lângă anunțurile despre dorința lor de a clădi un teatru, presa publică diferite apeluri adresate:

„Către public

În orașul nostru s-a înființat o societate pe acțiuni de câte 100 lei, sub denumirea Teatrul orașului Severin, cu un capital de 200.000 lei, având de scop construirea unui local de teatru, a unei săli de dans, cum și a unei biblioteci populare în localitate, care apoi, după amortizarea capitalului subscris, va trece în deplină proprietate comunei Severin, cu condiția expresă ca veniturile acestui local să se întrebuițeze, în întregime, numai pentru opere culturale și de binefacere.

În acest scop, s-a ales un comitet compus din trei persoane: Tache Băbeanu, directorul Băncii Mehedințului, Dr. C. Gruescu, primarul orașului, și T. Costescu, fostul director al Liceului «Traian», care s-au pus serios pe muncă, așa că, după asigurarea comitetului, construcția va începe cu siguranță la 1 aprilie viitor.

Fiindcă suma de 200.000 lei nu este de ajuns pentru construcția unui local atât de mare, comitetul a decis sporirea capitalului cu încă 50 până la 80 mii lei și a făcut un călduros apel la toți locuitorii orașului nostru, fără deosebire de naționalitate, religie sau culoare politică, ca să subscrie fiecare cel puțin cu 100 lei, spre a putea duce la bun sfârșit o instituțiune atât de utilă, merită să ridice foarte mult nivelul cultural și moral al întregii noastre populațiuni.

Suma subscrisă se achită în 20 de rate lunare egale, adică câte cinci lei pe lună de fiecare acțiune subscrisă.

Rugăm și noi pe toți prietenii și cunoscuții noștri, cum și pe toți oamenii de bine din orașul și județul nostru, ca să se înscrie negreșit cu cel puțin o acțiune (100 lei), mai ales că suma subscrisă se plătește în condițiuni atât de lesnicioase, astfel că

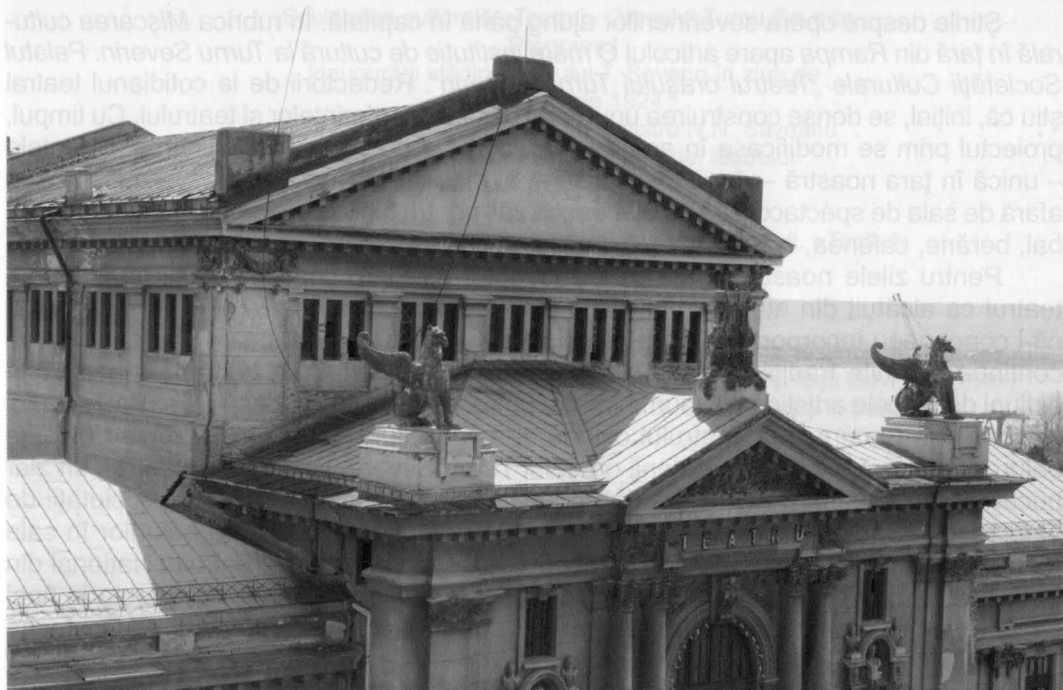
fiecare din locuitorii orașului și județului nostru să aibă mulțumirea sufletească când va trece pe lângă această măreață clădire că a contribuit și el cu obolul său la propășirea și înfrumusețarea orașului Severin.” (în Mehedințul, 4 februarie 1912)

Impresionantul adaos din partea redacției nu a rămas fără urmări. Totuși, peste o lună, ziarul face loc în coloanele sale unui alt apel:

„Pentru cultură

Este o lipsă recunoscută de toți. Severinul nu are o sală pentru întruniri mari și pentru teatru. În starea actuală de dezvoltare a țării noastre, când multe orașe mai mici decât Severinul au asemenea clădiri, nu mai este îngăduit ca orașul nostru să fie mai prejos; mai ales că aici la frontieră, noi trebuie să reprezentăm în mic întreaga țară, căci aici culege streinul primele impresii despre ceea ce suntem. Nu avem cuvinte, deci, să îndrumăm pe toți cetățenii – îndeosebi pe cei mai bogați – și în special pe prietenii noștri, ca să dea tot sprijinul moral și material pentru înălțarea localului de Teatru, care va fi o podoabă a Severinului și de care se vor putea mândri toți acei care vor avea părțica de merit alături de Comitetul care lucrează cu mult zel la realizarea acestei opere de cultură. Orice sacrificiu nu va fi prea mare gândindu-se fiecare că un asemenea templu cultural nu se înalță decât la sute de ani, că el este o glorie pentru cei ce-l înalță și este un prețios dar pe care îl lasă urmașilor.” (Mehedințul, 3 martie 1912)

Sprijinul presei este demn de toată lauda, apelul apărând în ziar în mai multe numere la rând. În plus, fiecare fapt nou privind mersul lucrurilor despre teatru este adus la cunoștința cititorului. Se comunică numele arhitectului angajat pentru lucrare: Grigore Cerchez; se comunică data când va începe munca propriu-zisă și cum va fi edificiul: va avea drept model noul teatru *Comoedia* din București. Când planurile arhitectului sunt gata, ziarul anunță că sunt splendide și că au fost expuse la Primărie spre a fi văzute de public.

În afara sprijinului public astfel dobândit, Theodor Costescu a recurs și la susținerea de către oficialități. „Știa să deschidă toate ușile. Într-adevăr, știind să ceară cu fruntea sus, pentru că nu solicita niciodată pentru el, avea acces la toate autoritățile, oricare ar fi fost partidul sau formația politică la «putere».” (vol. cit. p. 111) În această ordine de idei, Șerban Cioculescu relatează și o *întâmplare de pomină* petrecută la cabinetul de premier al lui N. Iorga. Marele istoric dăduse ordin ca portarul să nu permită intrarea nimănui înainte de orele de audiențe. Trecând, într-o zi, peste poruncă, portarul – mehedințean și el – a făcut o excepție pentru Costescu. Reacția lui Iorga a fost: „Aaaa, Theodorr Costescu? Lăsați-l să intre oricând! El n-are copii, n-are nepoți, nu intervine în interes propriu. Omul acesta o să moară pe scările ministerelor, zăbătându-se numai și numai pentru înfăptuiri obștești.” (loc. cit. p. 111).

În 14 aprilie 1912, ziarul *Mehedințul* vestea: „Zilele acestea se va pune piatra fundamentală în asistența d-lui ministru Arion, care va veni cu această ocazie”. Peste numai o săptămână, cineva semnând *Urban* își manifesta entuziasmul că „*Orașul nostru are teatru ca în nicio parte a țării*” (sigur că verbu trebuia înțeles la timpul viitor), deoarece notița afirma că tocmai s-au început lucrările de construcție (în *Mehedințul*, 21 aprilie 1912). Autorul e mândru că severinenii vor avea un „teatru cu sală de bibliotecă și cafenea.” În 28 aprilie, gazetarii scriu: „Anul acesta se speră că lucrarea va fi terminată de roșu”. Demn de remarcat este că lucrările încep chiar în anul (luna) în care s-a preconizat că vor începe. Abia demarase construcția teatrului, că Theodor Costescu, omul marilor înfăptuiri, ia o nouă inițiativă: zidirea unui internat al Liceului „Traian”. Procedeu este același: fondurile se strâng printr-un apel sub forma unei scrisori deschise către „Scumpul meu elev”, către oricare absolvent al liceului.

Din păcate, ziarul *Mehedințul* nu apare decât până în luna noiembrie și nu mai știm amănunțit cum au decurs lucrurile.

Știrile despre opera severinenilor ajung până în capitală. În rubrica *Mișcarea culturală în țară* din *Rampa* apare articolul *O mare instituție de cultură la Turnu Severin. Palatul Societății Culturale „Teatrul orașului Turnu Severin”*. Redactorii de la cotidianul teatral știu că, inițial, se dorise construirea unui local destinat conferințelor și teatrului. Cu timpul, proiectul prim se modificase în amploare: „Când s-a pus temelia clădirii monumentale – unică în țara noastră – după planul măreț al marelui arhitect Cerchez, s-a fixat ca în afară de sala de spectacole să se clădească săli pentru bibliotecă, muzeu, cinematograf, bal, berărie, cafenea, cofetărie, sală de biliard, camere pentru artiști și birouri”.

Pentru zilele noastre poate părea ciudat să vedem cum înaintașii își plănuiau teatrul ca alcătuit din atât de multe componente. Ceea ce, însă, nu înseamnă decât că-l concepeau încorporat în viața propriu-zisă. În plus, ei nu făceau, poate, decât să continue anumite tradiții: exista obiceiul de a utiliza spațiul pur teatral și pentru alte acțiuni decât cele artistice, și anume pentru petreceri. Se știe că, deseori, sălile Teatrului Național din București, a Teatrului cel Mare, a Teatrului Bossel etc. găzduiau diverse baluri. Bunăoară, pe când cetățenii orașului Turnu Severin își plănuiau teatrul, un ziar bucureștean anunța: „aseară s-a dat în sala Teatrului Național [...] balul societății de binefacere «Obolul»” (*Seara*, 22 februarie 1910). Oricum, găzduirea balurilor în sala teatrului este fapt istoric. Chiar de la început, „destinația clădirii [Teatrului Național din București – *n.ns.*] era ca sală de spectacol pentru italieni, sală de bal și abia în final ca sală pentru reprezentațiile trupei de teatru românesc, trupă alcătuită de Costache Caragiale încă din 1840” (Mihaela Dordea, *150 de ani de la înființarea Teatrului Național din București 1852–2002 în Rampa și ecranul*, 24–30 noiembrie 2001). Cât despre severineni, care au gândit clădirea ca având berărie și cofetărie, trebuie să remarcăm că au realizat-o ca un palat având teatru, bibliotecă, muzeu, cinematograf, sală de conferințe, birouri....

„În timpul războiului, clădirea a fost transformată în diferite magazine, iar acoperișul ciuruit de gloanțe.

După război, aceiași intelectuali în frunte cu marele român și eminent bărbat T. Costescu – însoțit de întreaga pleiadă de înțeleghători ai năzuinței mărețe – au mai adunat bani pentru clădire”.

Articolul califică toate componentele clădirii drept admirabile și precizează stilul adoptat: „stil gotic și ca arhitectură, și ca pictură, cu ornamentații splendide.”

„Singură sala principală de spectacole nu e terminată. Se așteaptă vremuri mai bune, când terminarea acestei săli va costa mai puțin de 20 milioane, sumă ce se cere azi. Se va face scenă – rotativă – cea mai mare din țară –, cu loji și galerii, cu peste 1000 de locuri.

În primăvara anului viitor se va aranja o splendidă grădină pentru cinematograf și scenă pentru reprezentații.” (*Rampa*, 11 octombrie 1924).

Lumea așteaptă inaugurarea clădirii, chiar și așa, fără sala de teatru. Ziarele cercetate nu conțin vreo referire la amplasamentul mărețului edificiu. Ni-l dezvăluie Șerban Cioculescu: „la capătul central al Parcului rozelor” și lângă Grădina publică.

Fișierul de presă al Bibliotecii Academiei mai posedă câteva publicații locale: una se numește *Cema*, din nou precum un râu din zonă, alta, *Tribuna* – era un fel de modă ca ziarul provinciilor să poarte acest titlu. Ambele se nasc abia în anul inaugurării clădirii: 1924... Ambele se ocupă și de tema noastră. Din *Cema* reținem o critică la adresa manifestărilor culturale colorate politic (26 martie 1925), de unde înțelegem că în palat se desfășoară o activitate și că publicul o urmărește. *Tribuna* furnizează data deschiderii oficiale și orarul manifestărilor.

„Societatea culturală «Teatrul» Orașului Turnu Severin
Programul

Inaugurării clădirii Teatrului T. Severin în ziua de
30 noiembrie 1924

ora 8,3/4 a.m. Primirea d-lui ministru N.N. Săveanu

ora 1 p.m. Banchet în sala berăriei teatrului

ora 4,1/2 p.m. Inaugurarea Teatrului

Serviciul divin

Cuvântarea d-lui primar Rădulescu din partea soc. cult. «Teatrul»

Conferința d-lui Ministru Săveanu despre

«Criza morală»

Intrarea liberă

Ora 9 seara. Reprezentație dată de o trupă compusă dintre cei mai distinși artiști ai Teatrului Național din București, printre care se află iubiții noștri concetățeni și foști elevi ai Liceului

«Traian», D-nii: Victor Antonescu, R. Bulfinsky, N. Bălțățeanu și I. Sârbu.

Se va juca

Năpasta,

Dramă în două acte de I.L. Caragiale

și

Legea iertării

Piesă în trei acte de M. Landay

Traducere din limba franceză de H. Lecca”

(în *Tribuna*, 1 decembrie 1924).

La rubrica „Informații” din 8 decembrie 1924, o notiță anunța că evenimentul a avut loc, dar gazetarii nu-l pot descrie deoarece „nici Comitetul, nici direcția Teatrului n-a avut amabilitatea să invite și ziarul nostru *Tribuna*”. Supărarea celor din redacție e de scurtă durată, deoarece o săptămână mai târziu, în paginile ziarului se află o scrisoare a lui Th. Costescu, reprodusă după ziarul *Adevărul*, despre cum s-a construit Teatrul din Turnu Severin, mărț local de cultură și lumină. Întreprinzătorul om mărturisește că „la înfăptuirea lui au contribuit toți oamenii de bine din orașul și județul nostru.” Fără deosebire de avere, poziție socială sau credințe politice. Trei mii de acționari din oraș și împrejurimi, bogați și săraci, oameni de cultură și muncitori conștienți de măreția operei înfăptuite au răspuns apelurilor lansate de inițiatori. Toate guvernele, toate ministerele, numeroși oameni politici, Primăria și Prefectura orașului au contribuit. Tonul scrisorii este unul de mare modestie. Theodor Costescu îi citează pe toți cei care au contribuit la realizarea extraordinară a orașului Turnu Severin, de parcă n-ar vrea cu niciun chip să se creadă că meritul principal a fost al lui...

12 ani a durat efortul construirii Palatului cultural, așezământ de artă și cultură națională. 12 ani, fără a socoti timpul necesar terminării teatrului, a acelei părți pentru care fusese întocmit proiectul. Sala de teatru avea să fie gata abia în 1928.

Remarcăm că în oraș și în județ exista o activitate de progres: în aceeași zi se inaugurau teatrul, precum și Liceul de fete în Turnu Severin, iar în 16 noiembrie, Spitalul din Strehaia.

Pentru data de 6 decembrie este anunțat turneul Teatrului Național din București cu *Shylock* de/după Shakespeare și cu *Țăranul baron* de Holberg.

Clădirea, operă a întregii regiuni, e mereu în centrul preocupărilor severinenilor. Ei sunt atenți la ce filme se programează în sala de cinematograf, cum se comportă publicul, care e numele mai potrivit pentru instituție. La rubrica *Informațiuni* din 23 februarie 1925 găsim: „Rugăm Consiliul «Teatrul» a nu schimba titulatura monumentalei opere din «Palat cultural» în «Teatrul Național».

Socotim că mult mai bine corespunde titulatura de «Palat cultural», deoarece monumentala clădire a Teatrului cuprinde săli de biblioteci, un muzeu istoric, pe lângă

sala de cinematograf și sala de teatru, al căror scop nu este decât cultural". În data de 12 octombrie 1926, în același ziar, cineva își arată nemulțumirea că în cinematograful din Palatul Cultural se programează filme proaste și că în serile când joacă trupe de teatru venite în turneu, spectatorii nu respectă ora de începere a reprezentației.

În 1927, capitala României găzduiește cel de al VII-lea Congres al Presei Latine. Delegațiile de ziariști străini se deplasează la Tumu Severin, mânate de interesul firesc pentru vestigiile antice din oraș și zone limitrofe: castrul roman, podul lui Traian, termele romane... Dar un alt cadru de interes este ales pentru immortalizarea momentului: fotografia publicată a participanților poartă legenda: *Hora la Tumu Severin în fața Teatrului Național*.

Remarcabil este faptul că orașul Turnu Severin și-a construit clădirea de cultură și arte din inițiativă particulară. Ca și la Botoșani, cineva a dorit să construiască, și-a aliat diverși colaboratori și s-a asigurat de o excelentă colaborare cu presa. De mirare este că aici oamenii s-au mișcat mai încet decât moldovenii care par mai molcomi. Ceea ce îi caracterizează pe severineni este decizia de a construi un palat al artelor, cam cum doriseră filarmoniștii bucureșteni, și cum avea să dorească, la rândul său, Ion Sava. Când Teatrul Național din București a fost bombardat de naziști, celebrul regizor era de părere că în locul ruinelor glorioasei clădiri să se înalțe un palat în stare să găzduiască teatru, cinematograf, conferințe, expoziții etc. E drept că Sava se va gândi la un edificiu cu 12–14 etaje, iar severinenii au construit unul ceva mai mic. Pe de altă parte, putem spune că la Turnu Severin s-a împlinit ideea secolului al XIX-lea care prevedea ca sala de teatru să fie însoțită și de una de baluri. Multă vreme teatrul în București nici n-a funcționat altfel, decât în paralel sau alternativ cu balurile. Și nu trebuie să ne gândim numai la teatrul monden, cel desfășurat în saloane, dar chiar la cel de la Bossel, de la Teatrul cel Mare și chiar de la Teatrul Național. Prezența unei cofetării, berării, săli de biliard – pe lângă sălile de teatru, de cinematograf, de conferințe, de muzeu – denotă o concepție a severinenilor asupra teatrului ca făcând parte din viața cu toate ale ei: necesitate de instruire, de informare, de relaxare, de distracție.

